

DEN NORSKE KIRKE
Grimstad kirkelig fellesråd

Forslag til
Grimstad kommunes
kirkebudsjett for 2022 og
handlingsprogram
for 2022 – 2025

Fra 1.1.2021 erstatter trossamfunnsloven kirkeloven. Grimstad kirkelige fellestråd har dermed med hjemmel i trossamfunnsloven § 14, samt gravplassloven § 3, utarbeidet forslag til kommunalt drifts- og investeringstilskudd for 2022, samt handlingsprogram for perioden 2022 - 2025.

INNHOOLD

1.	SAMMENDRAG.....	3
2.	DRIFTSTILSKUDD	4
2.1	<i>Personalkostnader.....</i>	4
2.1.2	<i>Utgifter til lokaler.....</i>	4
2.2	<i>Beregning av kommunalt driftstilskudd i 2022.....</i>	4
3	HANDLINGSPROGRAM FOR 2022: «Alle trossamfunn».....	5
3.1	<i>Kirkegårdsutvidelse. Årlig kapitalbehov.....</i>	5
3.2	<i>Fornyelse av kjøp tilknyttet gravferdstjenesten.....</i>	5
3.5	<i>Maskiner og utstyr ved kirkegårdene</i>	6
3.6	<i>Beregning av kommunalt investeringstilskudd i 2022 til formål «Alle trossamfunn»</i>	6
4	HANDLINGSPROGRAM FOR 2022: «Den norske kirke».....	7
4.1	<i>Klimaskall sikring av Landvik kirke</i>	7
4.2	<i>Vannslukkeanlegg i Grimstad kirke</i>	7
4.3	<i>Lysinstallasjon i Landvik og Fjære kirke.....</i>	7
4.4	<i>Oppvarming og ENØK-tiltak i Grimstad kirke.....</i>	8
4.5	<i>Ikke øremerket investeringstilskudd.....</i>	8
5	HANDLINGSPROGRAM FOR 2022 – 2024: «Alle trossamfunn»	9
5.1	<i>Kunstnerisk utsmykning i Grimstad kapell</i>	9
5.2	<i>Kirkegårdsutvidelse ved Landvik nedre kirkegård.....</i>	9
6	HANDLINGSPROGRAM FOR 2022 – 2024: «Den norske kirke»	9
6.1	<i>Antikvarisk restaurasjon av kirkebenker og kirkeinventar i Fjære kirke.....</i>	9
6.2	<i>Brannsikring.....</i>	10
6.3	<i>Vedlikeholdsprogram for kirkene</i>	10
6.4	<i>Planarbeid – Fevik nye kirke.....</i>	10
7	SAMMENDRAG AV HANDLINGSPROGRAMMET for 2022 – 2025	11

1. SAMMENDRAG

Grimstad kirkelige fellestråd søker Grimstad kommune om

- a) driftstilskudd i 2022 stort, kr 18 649 000.
- b) investeringstilskudd i 2022 stort, kr 6 550 000, som er fordelt med kr 1 550 000 til formål «Alle trossamfunn» og kr 5 000 000 til formål «Den norske kirke». Inneholdt i beløpet er også et årlig ikke-øremerket investeringstilskudd på kr 500 000.

1.1 Prioritering i budsjettet for 2022

Prioriteringsrekkefølgen for «nye poster» i handlingsprogrammet bærer denne gangen preg av flere små prosjekter og rekkefølgen er:

1. Takutbedring og maling av Landvik kirke: kr 1 400 000
2. Nytt kjøleanlegg, Grimstad kapell: kr 500 000
3. Planarbeid for Landvik kirkegård: kr 300 000
4. Utbedret gjerde, Fjære kirkegård: kr 200 000
5. Oppstart nye Fevik kirke: kr 2 500 000

Prosjektene for oppvarming og ENØK-tiltak i Grimstad kirke, foreslås helfinansiert med gjenværende midler fra malingen av Grimstad kirke i 2021.

1.2 Nye Fevik kirke

Grimstad kirkelige fellestråd foreslår at det avsettes 12,5 MNOK i handlingsprogrammet for 2022 til 2023 til å delfinansiere Nye Fevik kirke. Når vedtak om finansiering foreligger, og områdereguleringen for Fevik er gjennomført, er grunnlaget for arkitektkonkurranse og videre planleggingsprosess frem mot nytt kirkebygg lagt.

2. DRIFTSTILSKUDD

2.1 Personalkostnader

2.1.1 Opprettelse av kirkegårdarbeiderstilling

Som lokal gravferdsmyndighet i Grimstad, drifter Grimstad kirkelig fellestråd alle kirkegårdene i kommunen og skiller dette fra øvrig kirkelig drift. De senere års kirkegårdsutvidelser på Frivoll og Fjære har økt kirkegårdsarealet fra 80 til 110 mål, uten at dette har resultert i større bemanning. Den nye kirkegården på Fjære som tas i bruk i 2021 er et komplekst anlegg med grøntanlegg, murer, parkeringsplasser og tusenårssted. Det er nødvendig å tilføre ressurser for å drifte det nye anlegget. Et nøkternt anslag tilsier at det er behov for 0,5 årsverk. Lønns- og driftskostnader for denne stillingen er beregnet til kr. 500 000 pr. år.

2.1.2 Utgifter til lokaler

Menighetskontoret for Landvik og Eide flyttet ut av Landvik prestegård 1. mars 2020 for å gi plass for ny leietager, Hommedal skolegård. De ansatte i Landvik har flyttet inn i midlertidige lokaler på Odde da det ikke fantes alternative lokaler i Landvik. Vi er i prosess for å finne nye permanente løsninger, men ser at tiden med særlig gunstig leie er forbi. Dette er nødvendige kontorlokaler for staben tilknyttet Landvik og Eide. Årlig merkostnad til leie og drift av kontorlokaler er kr. 150 000. Det er derfor behov for tilskudd for dette, da dette kommer på toppen av kuttet i 2021.

2.2 Beregning av kommunalt driftstilskudd i 2022

Det kommunale tilskuddet til kirkegårdsdrift og drift av Den norske Kirke for 2022 bygger på netto driftstilskudd for 2021, justert kun for en konservativ forventning til lønnsutvikling, samt de to ovennevnte endringene i drift nevnt ovenfor. Med dette tar vi signalene fra møtet med kommunal direktøren og ordføreren i september og vi jobber videre med løsninger internt for å håndtere denne reelle tilskudds reduksjonen.

Det kommunale tilskuddet for 2021 var for øvrig på samme kronenivå som 2020, og representerte således et reelt kutt, anslagsvis kr 525.000 (3%) for regnskapsåret 2021. I tillegg kommer merkostnad til biodiesel i pkt 2.2. og en formidabel prisvekst knyttet til vedlikehold av våre trebygg.

Behovet for kommunalt driftstilskudd i 2022 blir da slik:

Budsjettpost	Beløp i NOK
Bevilget driftstilskudd for 2021	17 499 000
+ Lønnsregulering (3,0%)	500 000
+ Økt bemanning, kirkegård	500 000
+ Økning i kontorleie	150 000
Forslag til kommunalt driftstilskudd i 2021	18 649 000

Fellestrådet budsjetterer med å selge tjenester ved kirkegårdene for kr 1 900 000 i 2022. Sum driftskostnader for kirkegårdene er beregnet til kr. 5 625 000. Netto driftskostnader for kirkegårdene etter fradrag av eget salg av tjenester, blir dermed kr. 3 725 000.

Det er kun netto driftskostnader som er inneholdt i budsjettforslaget om et kommunalt tilskudd på kr. 18 649 000 i 2022. I henhold til avtale vil Grimstad kirkelige fellesråd refundere merverdiavgift for kjøpte varer og tjenester til Grimstad kommune.

3 HANDLINGSPROGRAM FOR 2022: «Alle trossamfunn»

Formålet er kirkegårder og kapeller, som kommer alle Grimstads innbyggere likt, uavhengig av livssyn eller trossamfunnstilhørighet.

3.1 Kirkegårdsutvidelse. Årlig kapitalbehov

I løpet av handlingsplanperioden er det påkrevet at kommunen erverver og regulerer areal til å utvide kirkegården ved Landvik kirke slik at nytt gravfelt på Landvik nedre kirkegård kan tas i bruk fra 2024. Til prosjektering i regi av fellesrådet foreslås bevilget kr. 300 000 i 2022.

3.2 Fornyelse av kjøll tilknyttet gravferdstjenesten

Dagens fellesløsning for kjøll tilknyttet gravferdstjenesten er lokalisert i kjelleren på Grimstad kapell. Kapasiteten er tilstrekkelig under normale forhold, men anlegget er opprinnelig fra 70-tallet, med en oppgradering rundt år 2000. Det er behov for nytt aggregat og dør. Ny løsning vil også være mer energieffektiv og ENØK vennlig. Dagens løsning vil ikke fungere spesielt mye lengre.

Denne utbedringen er kostnadsberegnet til kr 500 000 inkl. mva.

3.3 Hogst og etablering av ny minnelund ved Grimstad kirkegård, Frivoll

Ny navnet minnelund er tegnet og kan etableres i 2022 ved Grimstad kirkegård, Frivoll. Den navnedde minnelunden er planlagt på et område innenfor dagens kirkegård og det er planlagt gjenbruk av flere gamle gravstener. Det er behov for noe midler til beplantning og benker. Den nye navnedde minnelunden vil gi både et lokalt og verdig tilbud for urner, samt øke kapasiteten tilknyttet Grimstad sokn.

Det er også behov for profesjonell felling av flere store grantrær på Frivoll. Behovet for felling av trærne er begrunnet med trærnes størrelse og tilstand, samt risiko for skade på Grimstad kapell på sikt. Prosjektet er vurdert av rådgiver og i samråd med Grimstads bygartner.

Behovet for midler til disse to prosjektene til sammen kr 250.000 for 2022.

3.4 Gjerdepliket, gamle Fjære kirkegård

Gravferdsmyndigheten har gjerdeplikt rundt kirkegårdene. Gjerde rundt den gamle delen av Fjære kirkegård og driftsbygning som står på grensen til naboene er av tre og typen 'Valdres skigard'. Denne er nå blitt forfallen og må utbedres. I samråd med riksantikvaren anbefales det å erstatte dagens gjerde av tre, med et mer varig flettverksgjerde i belagt stål. Dette er en bedre løsning mot beiteareal og vil ha en dobbelt så lang levetid som dagens 'skigard' løsning. Utbedringen av gjerde må utføres tidlig i 2022, før landbruksarealene tas i bruk som beite til våren. Denne utbedringen er kostnadsberegnet til kr 200.000.

3.5 Maskiner og utstyr ved kirkegårdene

Kommunens investeringsprogram inneholder et fast, årlig beløp på kr. 300 000 inkl. mva. til å anskaffe nye maskiner og nytt utstyr til kirkegårdene. Som følge av prisstigning i 2021 og forventningene for 2022, burde beløpet indeksreguleres for å sikre at den årlige kjøpekraften opprettholdes. Men vi ønsker å følge signalene fra kommunedirektøren, og viderefører beløpet i kroner fra 2019.

3.6 Beregning av kommunalt investeringstilskudd i 2022 til formål «Alle trossamfunn»

Budsjettpost 2022 «alle trossamfunn»	Beløp i NOK
Planarbeid for utvidelse av Landvik nedre kirkegård	300 000
Renovering og oppgradering av kjøleanlegg	500 000
Grimstad kirkegård, Frivoll	250 000
Utbedring av gjerde, Fjære kirkegård	200 000
Maskiner og utstyr ved kirkegårdene	300 000
= Investeringer til formålet «alle trossamfunn» i 2022	1 550 000

4 HANDLINGSPROGRAM FOR 2022: «Den norske kirke»

Formålet er Den norske kirkes menigheter og kirkebygg.

4.1 Klimaskall sikring av Landvik kirke

Det er behov for utskiftning av undertak på resterende deler av taket på Landvik kirke. Tidligere har tårnet og tilstøtende tak på den ene siden blitt utbedret. Det er nå tid for å gjøre ferdig denne utbedringen på resten av hovedtaket. Saken er også beskrevet i egen søknad til Grimstad kommune i april 2021.

Det er også tid for å male Landvik kirke med ny linoljemaling. Begge disse prosjektene krever stillas og ved å gjøre disse oppgavene sekvensielt, vil man spare kr 250.000 sammenlignet med å sette opp stillas to ganger. Det vil også fremkomme interne samordningsgevinster på anslagsvis kr 250.000.

Grimstad kirkelig fellestråd fikk i 2021 tilslag på ekstra midler fra Riksantikvaren på kr 900.000, forutsatt kommunal delfinansiering. Frist for bruk av disse midlene var derimot 31.10.2021. Etter en dialog mellom kirkesjefen og kommuneadministrasjonen, valgte Grimstad kirkelig fellestråd å gå for løsningen med den intensjon å midlertidig omdisponere foreløpig ikke brukte tilskudd og søke om tilskudd kr 1.400.000 på 2022 budsjettet. Ved å gjøre dette har man spart kommunen for nesten halve investeringsbehovet. Utover dette omdisponeres det også midler internt som delfinansiering.

Det søkes derfor om kr 1.400.000 til maling og takutbedring på Landvik kirke i 2022.

4.2 Vannslukkeanlegg i Grimstad kirke

Grimstad kirke er plassert idyllisk til på kirketoppen og passer fint inn i omkringliggende trehusbebyggelse. Tårnet tjenestegjør i dag også som 'vakttårn' for brannvesenet med kamera, for å tidlig kunne detektere branntilløp i denne gamle bydelen.

Grimstad kirke har ikke installert vannslukkingssystem. Dette utgjør en betydelig risiko for både den gamle trekirken, men også for omkringliggende trehusbebyggelse. I henhold til handlingsprogrammet, er det nå tid for å prosjektere et slikt vannslukkingssystem.

Basert på tidligere erfaring fra slike prosjekt, vil prosjektering koste kr 250.000 inkl. mva.

4.3 Lysinstallasjon i Landvik og Fjære kirke

Lysinstallasjonen for Landvik- og Fjærekirker er gammelt og har økende brannfare. Styringssystemene, dimmer-utstyret og kabelfremføringene må også byttes ut. Glødelampeteknologien er på vei ut, og et EØS-direktiv pålegger innfasing av mer miljøvennlige lyskilder.

Det er innhentet tilbud på ny installasjon fra aktuelle leverandører, og disse viser et investeringsbehov på kr. 400 000 inkl. mva.

4.4 Oppvarming og ENØK-tiltak i Grimstad kirke

Grimstad kommune har installert ny oljekjel i Grimstad kirke beregnet for biodiesel. Forbruket i Grimstad kirke er ca. 15 000 liter pr. år. Biodiesel koster kr. 3,50 mer pr. liter enn fyringsoljen som ble benyttet tidligere. Merkostnad for overgang til biodiesel er kr. 45 000.

Grimstad kirkelig fellestråd ønsker å utrede mulighetene for å forbedre oppvarming med mer bærekraftig løsning (enn oljebasert drivstoff). I tillegg er det ønskelig med løsninger for etterisolering av overloft for å redusere energibehovet for fremtidig oppvarming, samt en reduksjon av årlige driftskostnader. Det vil være behov for kr 200.000 for å utrede dette og kvalitetssikre løsninger frem til anbudsrunde.

I 2021 bevilget Grimstad kommune midler til maling og små utbedring utvendig på Grimstad kirke. Grimstad kirkelig fellestråd fant bedre løsninger enn først planlagt og har utført dette arbeidet, til en kostnad ca kr 850.000 under budsjett og tildeling. Det er ønskelig å videreføre disse midlene i Grimstad kirke og således dekke prosjekteringen av vannslukkeanlegg, samt prosjektering og oppstart av ENØK- og oppvarmingsprosjektet. Kr 450.000 omdisponeres på 2022 budsjettet og resterende på 2023 budsjettet, eller tidligere om godkjenninger foreligger.

4.5 Ikke øremerket investeringstilskudd.

Det årlige «ikke øremerkede investeringstilskuddet» er ikke blitt justert på mange år. Det er derimot en økning i små prosjekt, som må løses løpende uten behov for særskilte bevilgninger. Beløpet foreslås derfor oppjustert til kr. 500 000 inkl. mva. pr. år.

Budsjettpost 2022 «kirkebygg og menigheter»	Beløp i NOK
Tak restaurering og overflatebehandling av Landvik kirke	1 400 000
Vannslukke anlegg Grimstad kirke	250 000
Oppvarming og ENØK tiltak, Grimstad kirke	200 000
Omdisponering av tidligere investeringstilskudd, Grimstad kirke	-450 000
Lysinstallasjoner, Landvik- og Fjære kirke	400 000
Nye Fevik kirke, prosjektering	2 500 000
Antikvarisk restaurering, middelalderkirken på Fjære	200 000
= Investering til formålet "kirke og kirkegård" i 2022	4 500 000

Budsjettpost 2022	Beløp i NOK
«Ikke øremerket» investering til kirke og kirkegård i 2022	500 000

Alle tall er oppgitt inkl. mva.

5 HANDLINGSPROGRAM FOR 2022 – 2024: «Alle trossamfunn»

Formålet er kirkegårder og kapeller.

5.1 *Kunstnerisk utsmykning i Grimstad kapell*

Fellesrådet ønsker å fullføre den kunstneriske utsmykningen av Grimstad kapell etter opprinnelig planforslag fra Kjell Nupen. Når disse arbeidene er fullført, vil gravferdshandlingene kunne gjennomføres uten skjemmende innsyn. Kapellet vil også få økt verdighet, noe som vil ha betydning for de mange av kommunens innbyggere som besøker kapellet. Installasjon av glassmalerier og nye vinduer i kapellet er kalkulert til kr. 1 250 000 inkl. mva.

Arbeidene foreslås gjennomført i 2023.

5.2 *Kirkegårdsutvidelse ved Landvik nedre kirkegård*

Til arbeidene med kirkegårdsutvidelse ved Landvik nedre kirkegård foreslås investert 5,3 mill. kroner mellom 2022 og 2024. Til prosjektering foreslås kr. 300 000 i 2022 og deretter kr. 2 500 000 i 2023 og 2024 til å gjennomføre kirkegårdsutvidelsen. Kapitalbehovsberegningen er forbundet med usikkerhet i påvente av prosjektering og anbudsprosess.

Kirkegårdsutvidelsen forutsetter at kommunen regulerer og erverver tomteareal. Det gjennomførte reguleringsarbeidet med nye gravplaner for Landvik kirkegård har frigjort et tilstrekkelig antall ledige graver til å dekke behovet frem til 2024. På det tidspunktet vil kirkegården være «full», og nytt areal må derfor opparbeides.

6 HANDLINGSPROGRAM FOR 2022 – 2024: «Den norske kirke»

Formålet er menigheter og kirkebygg.

6.1 *Antikvarisk restaurasjon av kirkebenker og kirkeinventar i Fjære kirke*

Statlige sysselsettingsmidler har finansiert første fase av å restaurere kirkebenker og –inventar i Fjære kirke. Prosjektet er gjennomført i samarbeid med Riksantikvaren og har vært under ledelse av en konservator fra Oslo. Bøylestad og Moen fra Froland ble tildelt oppdraget og har ferdigstilt 12 kirkebenker. Kommunestyret bevilget på forsommeren 2020 kr. 770 000 ekskl. mva. til å videreføre restaureringen fra statlig tilførte «Corona-midler».

I tillegg til de resterende kirkebenkene, gjenstår restaurering av prekestol, klokkestol, alterringen, gulvene og fire vinduer.

Fellesrådet foreslår at det avsettes kr 200 000 for 2022 for restaurering av talerstolen, samt kronen over talerstolen. Videre bør det avsettes kr 750 000 i 2023 og kr 550 000 i 2023 til restaureringsarbeidet.

6.2 Brannsikring

Vannslukkeanlegg og rømningsveier er viktige tiltak for å forhindre at liv går tapt og at umistelige kirkebygg og –interiør blir ødelagt i brann.

Sprinkleranlegg i Fjære kirke ble tatt i bruk i 2019. Det foreslås å installere vannslukkeanlegg også i de andre kirkebyggene. Kapitalbehovet pr. kirkebygg er: Eide Kirke, 1,4 MNOK, Landvik kirke 1,9 MNOK og Grimstad kirke 2,8 MNOK.

Installerte vannslukkeanlegg i Grimstads kirkebygg gir en årlig rabatt i brannforsikringspremien på kr. 25 000. Det foreslås å prosjektere dette i 2022, med en kostnadsramme på kr 250.000.

6.3 Vedlikeholdsprogram for kirkene

Landvik kirke har behov for utvendig overflatebehandling. Det er tidligere gjennomført restaureringsarbeider av kirketårnet, finansiert av «sysselsettingsmidler».

Kapitalbehovet for å utføre reparasjon, forarbeider og maling av resten av bygget og vinduene anslås til 1,25 MNOK inkl. mva.

Det er også et behov for å ferdigstille utbedringsarbeidet med resten av undertaket på Landvik kirke, da dette er svekket av fukt og råte.

Arbeidet på disse to prosjektene er utført i 2021, jf pkt. 4.1. ovenfor.

Besparselsen for kommunen med denne løsningen er kr 1 400 000. Det søkes om bevilgning på resterende kr 1 400 000.

6.4 Planarbeid – Fevik nye kirke

Kommunestyret bevilget kr. 700 000 i 2019 til delfinansiering av arkitektkonkurranse. For å gjennomføre denne samt videre planarbeid foreslås avsatt 2,5 MNOK i 2022 og 10 MNOK i 2024 til å finansiere prosjektering og tegning av det nye kirkebygget.

På neste side vises et sammendrag av handlingsprogrammet i matriseform.

Vennlig hilsen
Grimstad kirkelige fellestråd

.....
Alexander Paul
kirkeverge

7 SAMMENDRAG AV HANDLINGSPROGRAMMET for 2022 – 2025

Beskrivelse "Alle trossamfunn"	2022	2023	2024	2025	Totalt
Maskiner og utstyr til kirkegårdene	300 000	315 000	320 000	330 000	1 265 000
Opparbeidelse av nye gravplasser, Landvik nedre kirkegård	300 000	2 500 000	2 500 000		5 300 000
Renovering av kjøll i Grimstad kapell	500 000				
Hogst og ny minnelund, Grimstad kirkegård, Frivoll	250 000				
Renovering av gjerde rundt Fjære kirkegård	200 000				
Kunstnerisk utsmykking, Grimstad kapell	1 250 000				
Sum kirkegårder og kapeller (inkl. mva)	1 550 000	4 065 000	2 820 000	330 000	6 565 000
Beskrivelse "Den norske Kirke"	2022	2023	2024	2025	Totalt
Finansiering av ny kirke på Fevik	2 500 000	10 000 000	30 000 000	35 000 000	77 500 000
Lysinstillasjon Landvik og Fjære	400 000	400 000			800 000
Antikvarisk restaurasjon av kirkeinventar, Fjære kirke	200 000	750 000	550 000		1 500 000
Tak renovering og overflatebehandling Landvik kirke (påbegynt)	1 400 000				1 400 000
Oppvarming og ENØK tiltak, Grimstad kirke	200 000	1 000 000			1 200 000
Vannslukkeanlegg, Grimstad kirke	250 000	2 550 000			2 800 000
Vannslukkeanlegg, Landvik kirke			200 000	1 700 000	1 900 000
Vannslukkeanlegg, Eide kirke			200 000	1 200 000	1 400 000
Sum menigheter og kirkebygg (inkl. mva)	4 950 000	14 700 000	30 950 000	37 900 000	88 500 000

Fast årlig grunnbeløp til ikke-øremerkede investeringer i kirker og kirkegårder: kr. 500 000.

